

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Vărsare de sânge în Tălna.

Sibiu, 7 Septembrie n.

În Tălna, comună românească în comitatul Alba-inferioară, cercul Ighiu, au fost omorâți de jandarmi doi tineri, Duminecă în 28 August n., între următoarele împrejurări:

Fiind zi de Duminecă și de sărbătoare, Adormirea Maicei Domnului, feciorii și fetele din sat s'au adunat după amiază la joc, la birtul din sat. Mai mulți dintre feciori purtau brăne tricolore. Trecând jandarmii pe acolo, i-au provocat pe toți să le predea brănele tricolore, căci: „nu e ertat să fie purtate”. Feciorii s'au împotrivit, jandarmii au căutat să le iee brănele cu forța, feciorii s'au opus, iar urmarea a fost, că jandarmii au imprăștiat jocul, au luat feciorii la fugă și pe doi din ei i-au omorât: unul a fost împușcat, altul a fost străpuns cu bajoneta.

Aceasta e trista poveste.

Stăm deci iarăși în fața unui act de răză sălbătăcie, ca și care am mai avut în țara noastră, și pe care nu-l putem condamna destul de aspru, pentru că nu face nici o cinste instituției în care fac parte cei ce l-au săvârșit, și contribuie numai la compromiterea numelui și de alt-cum nu prea bun pe care-l are administrația noastră în fața opiniei publice din străinătate. Și avem informațiunea primită din izvor autentic, că și cercurile conducătoare, autoritățile supreme din statul nostru, au ramas consternate când au auzit despre cele ce s'au întâmplat la Tălna, și au făcut promisiuni, că vor ordona cea mai severă cercetare și vor pedepsi cu asprime pe jandarmii vinovați, pentru a servi pedeapsa lor și altora de pildă, că nu sunt în voe nici jandarmii să facă totdeauna

întrebuintare de arme, și când trebuie, și când nu trebuie.

Credem, că energia cu care se va proceda în cazul de față în contra jandarmilor ajunși vinovați pe urma hiperzelului ce l-au desvoltat întru împlinirea unui ordin, — după noigris în fond și în formă, — va avea efectul liniștitor asupra spiritelor agitate din comuna Tălna și asupra întregii opinii publice românești, alarmată de atâta sălbătăcie, — dar lecuirea radicală și temeinică nu se va face, nu se poate face numai cu atâta.

Guvernul actual, care are misiunea să repare barem în parte greșelile cari s'au comis față de Români din partea guvernelor de mai nainte, ar trebui să revizuiască ordinul dat cu privire la împedecarea purtării colorilor naționale române și să-l modifice, ori să-l revoace de tot. Pentru că cum am spus, ordinul e greșit, și în fond, și în formă. Colorile așa numite naționale române nu sunt numai colorile României, ci sunt și colorile Ardealului, ba sunt și colorile capitalei țării noastre, Budapesta. Sunt deci colorii, cari pot fi folosite în patria noastră. Iar cei ce le poartă, ca decorație, ca întregire a costumului lor țărănesc, nu-l poartă pentru că să demonstreze, fiindcă cei mai mulți dintre ei nici nu știu că colorile acestea sunt și colorile regatului român, ci pentru că ele se potrivesc mai bine la costumul lor, și pentru că așa s'au pomenit, cu ele, purtate și de părinții și de moșii lor. Dar chiar dacă le-ar purta în scopul, ca prin ele se arete și prin semne esteriore, că ei sunt Români: prin aceasta nu manifestează nici o ură în contra statului din care fac parte și ei, ci numai o alipire, o iubire față de neamul lor cel românesc, iar aceasta nu e nici o crimă. Iar dacă astăzi oprim țărani, ori peste tot pe Români, ca prin semne esteriore, prin

îmbrăcăminte să arete că ei se deosebesc de alte neamuri, ca mâne i-am putea opri și dela jocurile și cântecele românești, ba și dela întrebuintarea limbei lor, căci și limba e un semn de deosebire de alte neamuri. Ceea ce ar fi apoi cea mai mare absurditate.

Credem deci și așteptăm chiar, ca guvernul actual, dela care suntem în drept să așteptăm multe lucruri bune, să reguleze grabnic după drept și dreptate și chestia aceasta a purtării colorilor, cari din întâmplare nu sunt ale statului ungar, dar sunt colorile istorice ale Transilvaniei, deci ar putea să fie purtate de ori și cine pe teritoriul Ardealului.

Ori dacă nici decum nu se poate permite folosirea acestor colorii, atunci să se precizeze mai bine în chestia aceasta cercul de competență al jandarmilor, cari ar trebui să fie îndrumați, să se mulțamească numai cu somarea celor ce le folosesc, ca să nu le mai poarte, iar dela confiscarea lor cu puterea să fie opriți, pentru a nu se înmulți prea tare cazurile asemenea celui dela Tălna. Someze, noteze numele, și facă arătare la judecătoria jandarmii, dar nu e bine să fie lăsați să judece ei și mai departe și să-și execute sentința, pentru că ei nu știu să judece după dreptate. Spre a ne dovedi afirmarea aceasta ajunge să spunem, că legea vorbește numai de steaguri, embleme și insignii streine, pe cari nu e nime în drept să le poarte în țara aceasta în mod demonstrativ, iar jandarmii confiscă cu puterea brăne și panglici, cari nu sunt, nici steaguri, nici embleme, nici insignii, ci părți decorative și întregitoare ale costumului național românesc, pe care Români sunt în drept a-l folosi, tot așa cum în drept sunt a-și juca jocurile, a-și cânta doinele și a-și folosi — limba.

Rostul instrucției religioase

de G. Fl. Preșmereanu.

(Urmare).

În scopul edificării vieții morale, prin cultivarea sentimentelor, educatorul, de altcum n'are a-și mărgini activitatea între pereții școlii. Se îmbie atâtea prilejuri și afară de aceea în liber, la excursiuni, fie cu ocazia diferitelor evenimente triste ca: nenorocirea unui coleg, cazuri de moarte, când aflându-se elevii sub influința directă a întâmplărilor, toate povețele de a fi precauți și a sări în ajutorul celui nenorocit, află teren în sufletul lor, fie cu ocazii vesele, oferite de sărbătorile școlare, de fapta frumoasă a unui coleg etc. Câte sentimente alese se pot infiltra în elev atrăgându-se atenția asupra frumoseții din natură, ca frumsețea corpurilor cerești, a câmpurilor, izvoarelor etc. ca tot atâtea capodopere ale creației divine, de cari ne-a învrednicit Atotputernicul în bunătatea sa, și prin cari mai mult se poate educa decât prin toate lecțiunile de morală, ținute fără pic de însuflețire.

E timpul apoi, ca și despre rolul educator al științelor naturale să se pătrundă fiecare educator.

Unii bărbați de școală pretind, ca în cursul inferior al gimnaziului, nici să nu se propună alte cunoștințe, decât cele oferite de acestea. Destul, zic ei, ca elevul să observe fenomenele naturii, ce-i cad sub simțuri, ca apoi din combinarea acestor observări, ce și le face singur, și pe care educatorul are numai a le îndrepta pe calea cea dreaptă prin mijloacele oferite de știința naturală. Să se insiste însă, ca elevul însuși, prin forța lui proprie de combinație să și le însușiască, ceea ce formează postulatul cel mai de căpetenie în instrucțiune.

FOIȘOARĂ.

Serisori din America.

(Fine).

Dacă la un copil aplici cea mai mică lovitură, nu numai părinții copilului, dar ori ce privitor are dreptul să te aresteze. Ajuns în mâna judecătoriei, cea mai mică pedeapsă este 25 dolari, cam 145 cor.

În special oamenii europeni au fost și mai sunt și acum bătuți de petrele copiii americani.

Tinerii americani sunt totașa de petulanți. Plăcerea lor pe stradă este să se împingă mai în dreapta mai în stânga. Ori ce călător căzut înaintea ochilor lor este batjocorit. Mai ales cei cari obicnuiesc a purta barbă, se bucură de o deosebită antipatie înaintea lor.

Mustața încă este un lucru neobișnuit la ei. Iată cum zeflemisează foile americane mustața: Anul trecut în o foale umoristică era făcut un Ungur, cu o mustață lungă, cum mergând pe stradă la toată lumea doboră pălăria de pe cap. Ba trecând tramvaiul, s'a oprit și acela în mustața lui.

Când un american supără pe celalalt se cer la Fight, adică la bătaie. Fiecare se desbracă și se apucă de bătaie cu pumnii la nas. Lumea se adună în jurul lor, dar nimeni n'are drept să i conturbe în bătaie. Atâta se bat, până unul cade jos

și spune Al right (aol rait). Atunci cel mai tare încetează, dau mâna și merg mai departe.

Nu rar se întâmplă pe strade să vezi chiar copii bătându-se în felul acesta. Lume multă stă în jurul lor și privește la cei doi cocoși, cum se bat, până cel mai slab cade învins.

Pedepsele în America sunt foarte aspre. Un om beat imediat este închis. Unul care merge cu bicicleta sau automobilul în viteză prea mare, este imediat arestat. Un vizitator care bate caii, este arestat cu cai cu tot. Toți arestanții în prinsoare lucră. Nu-i permis însă nimănui să vorbească nimie. Când vrea ceva, ridică mâna în sus. Fiecare arestat cu purtări bane la finea anului primește un semn la măneca hainei. Una, două sau trei, ceea ce înseamnă, că a stat închis unu, doi sau trei ani. Dacă nu se poartă bine, i se taie semnele și începe pedeapsa iarăși dela început. Când un prinsoner și-a împlinit pedeapsa fie de 4—21 ani, este liber, dar se pune sub curatelă. Adecă în fiecare Duminecă are să meargă la biserică și preotul are să subsoale condica, că a cercetat biserică regulat. Când ia plata la două săptămâni, din bani i se plătește mănecă adecă întreținerea, iar restul banilor se trimite acasă, sau la copiii care-i are. Nu e permis să fumeze, nici să bea nimis în timpul curatelei. În toată luna trebuie să trimită raport la penitențiar, că unde se află și cu ce plată lucrează. Dacă într-o lună nu și face acest

raport, imediat este din nou arestat pentru totdeauna. Timpul de curatelă ține dela 2 până la 5 ani.

Dacă un arestat osândit la moarte nu vrea să mănânce, fie de voe rea, sau ca astfel să-și curme viața, i se dă de mănăcare cu mașina.

Este știut, că America este patria pungașilor. Aioi pungași te atacă chiar și ziua în amezii. Când ai prilejul să stai de vorbă cu acesti mușterii nepoftiți, apropiindu-se de tine îți zice hands ap', adică mâinile sus. Ridici mâinile sus, iar el cu o mână îți ține revolverul în nas, iar cu cealaltă te busunărește. Dacă ai bani și-i ia, iar drept batjocură ție îți dă 5 cenți să mai bei o bere de năcaz.

Dacă se întâmplă să n'ai bani, te dăruiești cu un pumn în nas, de vezi stele verzi zicându-ți, dacă n'ai bani, ce vii în calea mea?

În scopul acesta și polițiștii în America sunt oameni aleși pe sprinceană. Un polițist trebuie să aibe cel puțin 180 de punți greutate și să fie om bine făcut.

Polițiștii aiei nu poartă sabie, ci baston cam de jumătate metru și revolver. Pe cei nesupuși îi lovesc cu acel baston, pe ori unde ajung, încât le sare gustul de resupunere.

Când un polițist este în pericol, imediat dă signalul cu fluierul sau telefonează și într'un minut s'a adunat puscărie de polițiști. Iar alții aduc așa numitul Horriap, un căruț în care duc pe cei făcători de rele.

Fadulia, ba putem zice, că și luxul nu sunt cunosute. Excepțiune fac europenii, cari nici nu se pot lipsi de aceste boale dăunătoare. Fiecare american bărbat, sau fată lucrează în fabrică. Unde s'ar pune la noi delicatesele dșoare să lucreze în fabrică alături de outare sărăntoc? Ar fi sub demnitatea și cinstea lor. Dar în America nu!

Luoru curios este în familie. Copilul ajungând vârsta de 13 ani deja merge în fabrică să lucre. Din momentul când el lucre în fabrică pe bani, plătește mamei sale întreținerea lunară, ca ori care străin.

În familiile americane se obicnuiește că atât tatăl, cât și copiii la z'ua de plată aduc banii și i dau mamei. Și în cele mai multe casuri mama dă bărbatului, cât și copiii numai atâtia bani, cât să aibe de tăbac și de o bere. Ea este cassarul familiei.

Dacă în America nu se poate vorbi de o clasă de jos, este a se atribui numai și numai plăcerii ce o au Americanii de a oeti gazete. În tot momentul Americanul este cu gazeta în mână.

Ba ce e mai mult, copiii nevrăstnici îi vezi adănoți în cetitul gazetei. Gazetele americane sunt de o estensiune cu mult mai mare ca ale noastre. Apoi sunt foarte eftine. În orașe mari ies pe zi și 12 ediții. Noaptea la 12 ore copiii și vând ediția primă.

Indiana Harbor Ind, 10 Aug. 1910.

S. Mihăilăian
preot ort.

Durere însă, despre o judecată independentă și o activitate proprie, nu prea poate fi vorba în școala noastră, și tocmai aceasta constituie o piedecă întru dezvoltarea rațiunii elevului, ceea ce are ca urmare, prea puțină putere de rezistență în lupta vieții practice. Aceasta reclamă caractere tari, bărbați de inițiativa proprie, chemați să presteze ceva, a conduce pe alții, nu meniți a se subordona altora. Cum se explică lipsa de caractere independente, de voințe puternice, precum și mulțimea indivizilor lipsiți de inițiativa proprie, de cari ne lovim la tot pasul în viață?

Vina o poartă planurile prea încărcate de școală, ceea ce are ca urmare parte tratarea prea superficială a materialului și deci lipsa de concentrație, parte lipsa de independență în cugetare.

Și cum caută educatorul a-și ajuta în punctul acesta?

Sau mulțămindu-se cu o tratare superficială a materialului, evitând astfel urmările neplăcute ale organelor de control, sau, — fiind mai conștient și dându-și sama mai bine de misiunea sa, — nu cedează în fața șicanelor, ci luptă cu bărbăție contra prejudecăților publicului, obicinuit a judeca reușita instrucțiunii după reușita aparentă a unui nenorocit de examen. Durere, de astfel de părerii greșite se conduc și unii dintre conducătorii de școală.

Un sentiment de compătimire trebuie să te cuprindă auzind, cum unii dintre ei își computează ca un titlu de merit, faptul, că au dat gata înainte de vreme materia de învățământ. Unii ca aceștia nu sunt în clar cu cele mai elementare cunoștințe pedagogice, și deci nici cu scopul instrucțiunii, care consistă în producerea de forțe psihice, din cari să rezulte pe seama elevului, o cultură solidă, încheată și corăspunzătoare postulatelor etice. Deci să se lase deplină libertate educatorului în stabilirea programei de studii, care are a se acomoda referințelor de viață din diferitele finituri și pe care organele superioare numai în liniamente generale au a-l stabili.

În cadrul singuraticilor planuri,acomodate referințelor geografice, climaterice, sociologice, etc., conform cărora, se dă preferință unuia sau altuia din obiectele de învățământ fără ca prin aceasta să sufere instrucția generală, își poate realiza școala medie deplin scopul său de a cultiva mintea elevului, provăzându-o cu cunoștințele de lipsă ca temei pentru cariera lui în viață. Am văzut însă, că acest scop mai apropiat nu se poate realiza, fără a i se pune în vedere elevului un scop mai înalt, un scop final. Întru ajungerea acestuia, pregătirea pentru carieră, nu-i decât o cale pregătitoare.

Astfel ar trebui să-și întocmiască fiecare cariera, ca pe cât e posibil să înlesnească și altora ajungerea aceluia. Câți însă își dau seamă de necesitatea de a se sprijini împrumutat aceste două scopuri. Cei mai mulți cred a-și fi ajuns scopul prin formarea unei cariere, ce le asigură un trai lipsit de griji materiale, fără a-și da samă, că un specialist bun numai tinzând spre un scop mai înalt își poate îndeplini menirea sa pe pământ. Deci înainte de a fi cineva un specialist bun, un adevărat cetățean la locul său, trebuie să fie mai întâi om bun.

Tocmai aceasta am avut-o în vedere, când am accentuat necesitatea cultivării sentimentelor, ce se impune ca o problemă a școlii medii. Am pretins adevărat, că educatorul să tindă a face din elev mai înainte de toate un om bun, ca condiție indispensabilă de a deveni mai apoi un specialist bun. Nu se poate dară din destul înfiera procedul

greșit, de a se stabili ca scop în inv. inferior specializarea în știință. Pentru aceasta având a fi pregătit după terminarea studiilor medii, aici deocamdată ne vom mărgini la educația sufletească, înțelegând sub aceasta o conducere rațională a creșterii elevului, întru a i se pune temelie caracterului religios moral.

Acest caracter este o sigură garanță, că elevul își va împlini chemarea sa de mai târziu în mod cuvenit. În scopul acesta va avea să fie dat — bine înțeles, la acțiuni corăspunzătoare, din sentimentele nobile, în iubirea de aproapele, prin ceea ce își dobândește știința valoarea sa, căci zice un bărbat mare:

„Ce folos de poziția noastră înaltă, de știința cea multă, dacă nu are ca obârșie viața divină, iubirea față de aproapele? Numai aceasta e adevărata știință, care conduce la cunoștința de Dumnezeu, deci care îndreaptă moravurile, pune frâu patimilor și poftelor, cu un cuvânt întărește temelia fericirii viitoare. Acest adevăr, pe care îl vedem atât de clar turnat în sentința latinului: „Qui proficit in litteris et deficit in moribus, plus deficit quam proficit“, și pe care pentru însemnătatea lui cea mare, ar trebui scris pe zidurile tuturor așezămintelor de cultură, să fie un memento, care are a ne aduce aminte de echilibrul, ce neștirbit trebuie să existe între cultura sufletească morală și cea intelectuală, — altcum întreagă valoarea omului, toate facultățile sale intelectuale înalte, îl disqualifică mai mult, scăzându-i din valoarea lui.

(Va urma).

„Națiune și naționalitate“.

Din studiul politic al dlui Iosif Popu.

Am făcut pomenire într'un număr recent despre studiul politic al dlui Iosif Popu, jude de Curie în pensiune scris și publicat în chestia de naționalitate. Venim acum să comunicăm pe scurt cetitorilor noștri cuprinsul singuraticilor capitoli din această broșură, scrisă cu bun gând și cu multă deșteoinicie.

Începem cu capitlul prim, în care se face definiția corectă a noțiunilor atât de mult confundate la noi: națiune și naționalitate. Măneacă delat faptul, că nici un politician maghiar nu vrea să recunoască independența etnică a naționalităților, și îndreptățirea lor de a-și avea viața lor independentă națională, ci afirmă că toate popoarele țării formează o singură națiune în Ungaria, națiunea maghiară, — autorul arată cât de greșită este această părere, pentru că naționalitățile din Ungaria sunt corpuri independente, și Ungaria nu e stat homogen maghiar, ci stat polietic de naționalități. Se provoacă în privința aceasta la părerile mai multor învățați străini și arată, că naționalitate și națiune e tot una, pretutindenea, numai în Ungaria se pare, că naționalitate ar fi numai parte din națiune. Continuă apoi astfel:

„Contemplând cele cuprinse mai sus și starea faptică a populației Ungariei, trebuie să afirmăm, că Ungaria în sens natural nu este un stat pur național maghiar, ci numai în sens politic creat prin lege. Naționalitatea naturală, după cele zise, înseamnă apartinerea la o națiune genetică, în sens strict legal legătură, care unește pe individ de stat, sau naționalitatea politică.

Dacă aplicăm doctrinele de sus special la Români cetățeni ai regatului ungar, vom veni la acest rezultat, că ei înțeleg toate atributele unei naționalități, iară din lipsa totală de rezultat a încercărilor de până acum a celor două puteri de a-i maghiariza, ne vom convinge, că și conștiința națională la întreg poporul românesc e atât de dezvoltată, cât orice eforturi a maghiarilor domnitori de a-i desnaționaliza, de a-i contopi în elementul lor, de a-i desbrăca de caracterul lor etnic, de cultura lor proprie, de limba lor și de conștiința lor națională, și de a le impune cultura maghiară și conștiințele rasei maghiare, sunt zădărnice.

Români, nu numai cărturarii cei numiți din partea adversarilor de agitatori și vânzători de patrie, ci întreg poporul românesc, care numără în Ungaria la 3 milioane de suflete, sunt conștii despre aceea, că ei fac parte din un neam care numără la 10 milioane și a cărui mare parte formează un regat național independent, de care îi leagă aceeași origine, a-

ceeași limbă și aceeași cultură. Ei sunt mândri pe descendența lor dela Romani, a căror nume îl poartă și se fălesc a fi înrudiți cu popoarele latine. Cinstose limba maghiară și îi recunosc îndreptățirea ei de limbă a statului, dar ea și maghiarii de a lor, și ei se alipesc de limba lor, ca de o condițiune a vieții. Despre ei a scris istoriograful dela curtea regelui Ungariei Matei Corvinu', Bonfinius, că: Non tantum pro vitae, quantum pro linguae incolunitate certasse videantur. Va să zică: Românul luptă mai mult pentru limbă, decât pentru viață.

Ceice vor să-l maghiarizeze, nu cunosc natura conservativă a Românului. Istoriograful A. D. Xenopol zice, că în ce privește păstrarea credințelor și a obiceiurilor vechi, Românii sunt de un conservatism de fier, o însușire care a contribuit în cel mai înalt grad, ca ei nu numai să nu fie absorbiți de națiunile mai mari, cei înconjoară, ci din contră, să asimileze fracțiuni din ele, când s'au așezat între Români.

Politicianii maghiari nu trebuie să fie seduși de împrejurarea, că se află și la Români, ca și la alte neamuri, rengați, cari numai din ambițiune de a fi membrii unei națiuni mai sume și de a se învârti în societăți mai alese ca ale lor, se lapadă de caracterul, credința și originea nașterii lor, ca de niște vestimente tocite, ce miroasă a opină, și îmbracă costume și năravuri străine neamului lor, însușindu-și caracterul, natura și obiceiurile maghiare, ca îmbrăcăminte mai domnească și cu parfum de salon, ce ridică și vaza individului. Din astfel de aparițiuni sporadice însă numai concluziuni false se pot face pentru un bun prospect al maghiarizării Românilor. Rătăciți de aceștia nu au putere de atracțiune, căci românimea îi desprețuește, iar societatea ungarească îi ignorază, îi tratează ca pe niște parvenți și când după obicei se imbulzesc înainte, ca să fie văzuți, adeseori trebuie să simțeașă umilirea de a li se pomeni descendența lor dela opinea românească.

Cu atât mai puțin se poate considera ca un succes al maghiarizării împrejurarea, că unii slujbași dela căile ferate, servitori de oficiu, ori jandarmi, își maghiarizează numele la poruncă, ori pentru a-și înlesni înaintarea. Acești oameni în inima lor rămân tot aceea ce au fost, și simțesc și o aversiune contra acelor cari i-au silit să se lapede de numele părinților lor“.

Conferențele învățătoresci.

III.

Educațiunea intelectuală a elevului.

De Ioan Fleșeriu, învățător în Orăștie.

(Urmare).

De acea și eu voi să mă ocup mai întâi de dânsa, dar cu deosebire de puterile sale și anume: conștiința, conceperea sau înțelegerea, intuițiunea și abstracțiunea, puteri de cari percepțiunea se servește mult în operațiunile sale.

Conștiința este: cunoștința de sine și cunoștința de alții.

Conștiința se poate naște din instinctul personal; perfecționată însă, precum poate ajunge această facultate, produce sentimente de cari morala profită foarte mult.

Să ne dăm mai întâi seamă de această facultate intelectuală în înțelesul strâns al cuvântului. În această accepțiune, cuvântul „conștiință“ înseamnă: a ne da seamă de cea ce se petrece în noi și în afară de noi. De aceea se obișnuiește a se zice celui ce a leșinat, că și-a pierdut conștiința, adică a încetat de-a ști ce se petrece în sine și în afară de sine.

Organele conștiinței își au reședința de sigur în creeri; căci s'au văzut copii, cari căzând pe cap și vătămându-și creierii, și-au pierdut conștiința, au devenit nebuni, adică incapabili de a-și da seamă de cea ce se petrece în ei și în jurul lor.

Boale cerebrale, produse prin grămădirea sângelui la creeri asemenea cauzează perturbare în conștiință. De aici educatorii pot conchide, că este de important a îngriji de bună starea capului copiilor, cât au să-i ferească de loviri la cap și ce orimă este aceea de a bate copilul peste cap, fapt, care atinge atât de mult creierii.

Conștiința este susceptibilă de o dezvoltare imensă, care dezvoltare trebuie să fie însă opera culturii, pentru că natura i-a dat numai aptitudinea de perfecționare, dar nu o perfecționează singură.

Conștiința este atât de slabă la copii sau la omul necult, încât el nu-și poate da seamă, de cât de un număr restrâns de lucruri, ce se petrec în sine și afară de sine. Prin cultură însă ea sporește atât, încât lumea întregă se reflectează în ea. Aceasta se vede la oamenii învățați, cari

dobândesc conștiința a milioane de lucruri și de idei.

Prin cultură, prin dezvoltare, conștiința devine capabilă nu numai de a cunoaște ce se petrece în om și afară de el, ci odată cu conștiința individualității sale îi apar și legile datoriei. — Eu ca om, ce am conștiință, că sânt om, am și conștiință de datorile mele de om, și îndată ce mă depărtez de la acele datorii, conștiința individualității, ce s'a indentificat cu conștiința datoriei protestează, se revoltă, reclamă drepturile sale; căci conștiința privește ca un drept al său, ca eu, ca om, cu conștiința de om, să fac fapte de om. De aici rezultă remușcarea de conștiință în urma faptelor rele. Când conștiința de sine a ajuns a se indentifica cu conștiința datoriei de om, atunci perfecționarea morală e asigurată. Dezvoltarea conștiinței până la acest grad trebuie să fie scopul principal al fiecărui pedagog.

Nu e greu a desvolta în copil conștiința chiar și până la gradul cel mai mare cu ajutorul instinctului personal, care naște sentimentul demnității personale, numai cât trebuie să se mențină cât se poate de curată. Vițiul și prejudecățile să nu o corumpă.

Când pe copil îl împinge conștiința pe calea dreptului și a datoriei, e păcat a i falsifica conștiința, abuzând de puterea ce cineva are de a-i uzurpa drepturile.

În același timp însă nici nu trebuie să i se permită copilului a-și înșela conștiința prin călcări de datorii, încurajat de prejudecăți.

Ceea ce este drept pentru unul, este drept pentru toți, și ceea ce este datorie pentru unul, este datorie pentru toți; iată ce trebuie să facă, ca să-și satisfacă conștiința, care nu trebuie să aibă complexanță sau nedreptăți înjositoare. Deci noi ca învățători (educatori) trebuie să ferim copiii de relele exemple precum și de relele povești, pentru că și unele și altele le micșorează și le corupe conștiința.

A doua putere a percepțiunii este conceperea sau înțelegerea, ceea ce în mod obicinuit se numește inteligență, și este o putere a spiritului de a-și apropia bine lămurite ideile ce i se transmit. Conceperea este o aptitudine naturală, dependentă de cauze materiale puțin cunoscute, de temperamentul indivizilor; ba, ceva mai mult, e o chestiune de naționalități, de rase. Vezi indivizi, popoare, rase ce au mai multă sau mai puțină facilități de a concepe, de a înțelege fără ca să poată cultura ajută mult acestei aptitudini naturale.

Copilul nu se naște cu facultatea conceperei dezvoltată. Facultatea conceperei vine dela facilități, cu care se pun moleculele cerebrale în mișcare. Știința n'a reușit încă a găsi mijloace artificiale spre a grăbi procesul natural, ce are de scop a atinge acele molecule. E de presupus însă, că exercițiul poate da până la un grad oarecare acest rezultat, și sunt cu atât mai mult întemeiat de a înainta această ipoteză, cu cât se poate vedea, că o idee nouă e pricepută mai greu decât alta cunoscută; cu alte cuvinte, moleculele cari n'au fost încă atinse se vor deștepta mai greu, decât cele deprinse a fi puse în mișcare.

Copiii înțeleg foarte greu o idee întregă, pentru că nervii ce leagă moleculele cerebrale între ele, n'au destulă putere spre a agita toate moleculele necesare.

Educatorii deci trebuie să ia în considerare acest adevăr fiziologic și să nu ceară organelor slăbuțelor ființe niște operațiuni, ce ele n'au putere să îndeplinească.

Așadar de sine urmează, că copiii în școală, la studii, trebuie clasificați mai mult după vârstă, decât după dezvoltarea lor nervoasă, căci acea dezvoltare chiar când s'ar fi efectuit prin cauze și condițiuni extraordinare, totuși nu trebuie împinsă la esese.

De asemenea și mamele ar greși dacă spre a-și măguli vanitatea, ar încerca spiritalul copiilor cu id-i ce ar necesita sfurtări fiziologice-psihologice prea mari, pentru ca să fie înțelese. În acest caz s'ar întâmpla cu creierii, ceea ce s'ar întâmpla cu corpul unui copil, când ar fi însărcinat cu poveri peste puterile sale. Sufletul, facultățile intelectuale, servindu-se de organe materiale în îndeplinirea funcțiunii lor, aceste organe slăbuțe cu totul la tinerile ființe, nu pot îndeplini funcțiuni afară din legile naturii, decât numai cu riscul vătămării lor.

La început, pe când nervii ce stabilesc comunicațiunea între ganglioane, fiind prea slăbuți spre a putea îndeplini procesul comunicațiunii moleculelor, copiii sunt incapabili de a înțelege idei, cari ar necesita agitarea mai multor molecule deodată, sau de o succedere repede ca fulgerul. Copiii atunci ar învâța numai cuvinte,

Cu cât va înainta copilul în etate, cu cât nervii creierilor săi iau mai multă consistență, și cu cât moleculele pot comunica mai repede între ele, cu atât și facultatea înțelegerii sau a conceperii poate opera mai bine și devine mai aptă de lucrări mai complicate.

Dela 10 la 20 ani, pentru creierii copilului poartă fără pericol transmite ideii mai mult sau mai puțin complicate, atât numai ca a această transmisiune să se facă ca metodă, în vederea dezvoltării naturale a facultăților intelectuale.

Educația să nu-și uite, că percepțiunea are mai multe moduri de operațiuni, cari se desvoltă gradat.

A treia putere a percepțiunii este intuițiunea. Aceasta este o putere a sufletului, prin care el are conștiința lucrurilor mai înainte de a le fi cunoscut. Omul știe fără să fi învățat.

Unde ar fi rămas progresul, dacă omul n'ar ști prin intuițiune, dacă din generație în generație nu s'ar fi învățat altceva decât numai ceea ce ziceau părinții sau educatorii?

Intuițiunea se adapă din trei izvoare diferite:

1. Natura dotează sufletul cu cunoștințe diferite, ceea ce se numește ideii înăscute în omniere.

2. Părinții, dând copilului viață, suflet, îi transmit și o parte din cunoștințele lor. Cantitatea acestor cunoștințe variază, cauza însă care oprește sau favorizează această transmitere este încă neunoscută.

Știința încă n'a aflat, cum și pentru ce unii copii primesc odată cu viața și talentul părinților. Faptul e însă nediscutabil, căci rezultatele-i sunt evidente: omnierea progresa din generație în generație.

A 3-a putere îi vine intuițiunii dela impresiunile ce copilul primește pe neștiute, din observațiunile ce le face singur și din contactul neconștient ce are cu lucrurile externe prin simțuri.

Prin aceste moduri descoperindu-se copilului suma de adevăruri, suma de idei, sufletul caută să aibă ecoul său și îndată ce o idee, care deja i-a fost descoperită, bate la poarta inteligenței, inteligența răspunde că o știe deja.

Din cele zise până aci se poate vedea, că intuițiunea e inegal dezvoltată în oameni. Nu tot copilul se naște cu o intuițiune aproape perfectă, nu toți știu prin descoperiri, sunt însă de aici și tineri.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea a 2-a de înmormântare din Deva, filia X Loman, invită membrii săi la a II-a adunare generală care se va ține la Duminecă în 11 Septembrie st. n. a. o. după sfânta liturgie în școala greco-orientală din Loman, cu următoarea ordine de zi:

Deschiderea adunării prin directorul general.

Raportul directorului.

Inscrierea de membri no.

Hotărâre asupra membrilor propuși la ștergere.

Alegerea a 12 membri de încredere și a biroului.

Inchiderea adunării generale.

Înainte de adunare se va celebra un parastas, pentru sufletele membrilor repausați ai filiei.

August A. Nicoră
directorul reuniunii.

Nicolae Stancu
directorul filialei.

Petru Cucuian
paroh.

Adam Maniu
portarel.

Din despărț. „Asociațiunii”.

Convocare.

Despărțământul XXVI al „Asociațiunii pentru literatura română” își va ține adunarea generală din astăzi în Reghin la 11 Septembrie st. n. 1910 d. a. la 3 ore în localul băncii „Mureșiana”, la care adunare prin această sunt invitați toți membrii despărțământului, precum și toți iubitorii de cultura poporului român.

Programul:

Deschiderea adunării generale prin președinte.

Raportul secretariatului despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală până azi.

Raportul casierului despre venitele și cheltuielile despărțământului.

Eventuale disertațiuni și propuneri.

Reghin, la 22 August n. 1910.

Galacton Șagău
președinte.

Dr. Ilie Popescu
secretar.

NOUȚĂȚI.

Oaspeți distinși. Venerabila doamnă Emilia Rațiu din Sibiu a primit zilele acestea o distinsă vizită: Doamna Maria Poenariu, damă de onoare a reginei Elisabeta, cu soțul său, dl General Poenariu, dna și dl Filittiș și alte două dame dela curtea română au venit la Sibiu, ca să vadă pe venerabila noastră matroană. Cu acest prilej Maiestatea Sa regina a trimis dnei Rațiu prin doamna Poenariu fotografia Sa cu inscripția: *Iubirea inimilor este lanțul care mă ține pe pământ.* Distinșii oaspeți au făcut apoi o vizită și I. P. S. Sale Metropolitului Ioan Mețianu.

Conferențele învățătoarești se vor ține anul acesta la 8—9 Octombrie st. v.

Eliberat. Domnul Constantin Savu ne comunică cu datul 4 Septembrie n. că după cinci luni și jumătate de robie în temnița de stat din Seghedin a fost pus în libertate. A fost condamnat pentru agitație sevășită prin articole publicate în „Tribuna” din Arad.

Nou membru fondator. Dl Dr. Mariu Sturza, medic al sanatorului din Wälschhof, s'a înscris membru fondator cu taxa de 200 cor. la Societatea pentru fond de teatru român.

Convenția comercială cu România. Ordinațiunea apărută în foaia oficială arată condițiile, sub care se poate importa din România în țara noastră carne de vită, de oi, de porci și de gălile. Carne de vită, de oi și de porci se poate aduce numai în orașele: Arad, Brașov, Budapesta, Alba-Iulia, Cluj, Dobrița, Orșeu, Oradea, Petroșeni, Pressburg, Sibiu, Seghedin și Timișoara. În anul acesta se va putea importa carnea dela 4000 vite, 20 mii porci și 33 mii de oi. Gălile ucise se pot trimite ori și unde; însă gălile vii în număr nelimitat se pot aduce numai în Arad, Budapesta, Brașov, Deva, Hateg, Chezdi-Orșeu, Cluj, Lugoj, Orșeu, Petroșeni, Pui, Reșița, Sibiu, Szepes-Sân-Georgiu, Sopron, Sombatfalva și Vaț.

Profesor la școala civilă de stat în Sibiu. Ministrul de culte și instrucție publică a transferat la școala de stat civilă din Sibiu pe dl Victor Babescu.

Reuniunea de consimțământ. Direcțiunea reuniunii de consimțământ din Sibiu a decis închiderea măcelăriei proprii cu ziua de astăzi, 7 Septembrie n. și a luat hotărâre să propună adunării generale lichidarea, din motivul că reuniunea lucră cu pierdere. La carne a avut pagubă de mai multe mii de coroane.

Nenorocire pe calea ferată. Din Caransebeș se scrie, că zilele acestea o nenorocire s'a întâmplat între stațiunile Armeniș și Slatina. Inginerul Ludovic Farkas împreună cu un cantonier și cu patru lucrători mergeau pe o drezină, când fără de veste s'a ivit în fața lor cam la depărtare de 30 de metri un tren de povară. Inginerul Farkas și cantonierul Gavrilă Bulciu au sărit imediat; cei patru lucrători însă n'au avut timp să scape, și trenul a trecut peste ei. Doi lucrători au fost răniți greu, ceilalți doi au fost îndată omorâți. Impotriva inginerului s'a făcut arătare, ear direcțiunea căilor ferate a pornit în contra lui cercetare disciplinară.

Hymen. Veronica Nossa și Ioan Petringel absolvent de teologie, și-au serbat cununia Duminecă la 4 Septembrie n.

Jubileul unei librării. În August din anul acesta s'au împlinit 30 de ani dela deschiderea librării române din Brașov a fraților Nicolae și Ion Ciurcu. Librăria aceasta a dezvoltat o largă activitate în restulul de trei decenii, tipărind mai ales lucrări de literatură populară. Colecțiunile sale de cărți, menite pentru popor și pentru tinerime, sunt răsfățate în mii de exemplare. Proprietarul și conducătorul firmei brașovene este acum dl Ion Ciurcu, care din prilejul jubileului de 30 de ani de când există librăria, a primit felicitări din mai multe locuri pentru devotamentul, cu care servește cauza culturală a neamului românesc.

Măsuri împotriva epidemiei. Pentru a opri intrarea holerei în țară, autoritățile comunale din Sibiu în înțelegere cu poliția de graniță au luat măsurile trebuincioase, ca fiecare tren ce sosește din România la stațiunea Turnu-Roșu, să fie supus unei cercetări amănunțite.

Sfințire de biserică. În comuna Hodac se va sfinți noua biserică gr. cat. română în 18 Septembrie n. prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Dr. Victor Mihali de Apșa. S'ar va fi reprezentare teatrală și concert.

Sfârmat de tramvai. Lucrătorul Nicolae Opancea, de 50 de ani, din o comună din apropierea Făgărașului, a fost strivit Sâmbăta treută de locomotiva tramvaiului din Brașov. Vina mașinistului nu s'a putut constata.

Încetarea unei greve. Greva tipografilor din capitala română s'a sfârșit după o durată de câteva săptămâni, și cu începere de luni în 5 Septembrie lucrătorii au reluat munca în toate atelierele din capitală. În chestiunea urcării salariilor s'a hotărât minimul de salariu în următoarea clasificare: lucrătorul va primi în cel dintâi an 22 lei săptămânal, în al doilea 24, în al treilea 26, în al patrulea 28, și în al cincilea an 32 lei pe săptămână. Privitor la reducerea orelor de muncă dela 9 la 8 și jumătate, cererea nu s'a primit; astfel, timpul de lucru va ține și de aici înainte 9 ore pe zi, afară de Sâmbăta, când închiderea atelierelor se va face cu o jumătate de oră mai de vreme, decât în alte zile de lucru. Sărbători se consideră numai cele admise de lege.

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriașilor, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” au mai dăruit: Ioachim Grecu, econ. (Coștelul mare) 20 bani; Alexandru Gherghel, inv. penz. (Ida mare) soția sa Ludovica n. Rasu și copiii lor Stefan, Ionel și Maria 1 cor.; Stefan Armenky, metalurg (Lugoj) 20 bani; Ioan Cosma, notar (Ludoșul mare), 20 bani; Pompiliu Isacu, 60 bani; T. Livia Albini, propr. (Cat), 20 bani; Ioan Stroia 40 bani și Victor Tordășianu president 10 bani.

Apă infectată. Pe moșia unui mare proprietar de lângă Murăș-Oșorheiu au perit de boală 130 de porci. În loc ca aceste cadavre să fie duse în groapă și turnate cu var, au fost aruncate în Murăș. Apa râului prin aceasta a fost infectată. Localitățile dealungul Murășului se aversează, să nu folosească apa râului.

Primejdia sborului. Îndrăzneții piloți, cum s'a văzut, cad adeseori jertfe ale incidentelor. Acum s'a mai constatat, că sborul multe au o înfrângere stricătoare asupra sistemului nervos, și că foarte mulți aviatori au trebuință de un repaus mai lung pentru a-și restabili sănătatea. Cățiva dintre cei mai renumiți au declarat, că nu vor mai lua parte la concursuri aviatice. Astfel, Paulhan dorește să se ocupe numai cu construirea de aeroplan. Bériot mai face când și când mici sboruri de încercare cu aparatele sale nou construite. Tot așa și Ferman, Rougier, Cartiss și frații Wright. Aviatorul englez Graham White descrie interesant influența distrugătoare a sborului asupra nervilor. Când sbori, scrie White, nervii sunt într-o extremă încordare; pentru că pilotul în fiecare moment e îngrijat să nu i se întâmple un lucru neașteptat. Pilotul știe, că urmarea unei mici greșeli poate să fie o cădere dintre cele mai înfricoșătoare. Situațiunea aceasta se va schimba numai atunci când sborul va fi mai ușor, și când pilotul nu va trebui să grijească de aparat în toată clipa cu cea mai încordată atențiune.

Ciumă. Guvernul român a primit înștiințare oficială, că în Basarabia s'a arătat ciuma. Într-o comună din această provincie s'au constatat trei cazuri de epidemie. Holera, la rândul său, se răspândește tot mai mult în Rusia.

Ca azi, la noi. Cetim în N. R. Literar: În veacul al XVIII-lea un venețian scria despre frații noștri, azi perduți, Morlahi, Vlahii cei Negri dela Adriatică: „Morlahul la judecată nu știe decât să meargă la avocat, să stea până are ce cheltui la han și, când rămâne fără nici un ban, se întoarce acasă, oine știe unde, și astfel făcând de mai multe ori, își mănăcă avutul, își pierde timpul cât nu lucrează la câmp; în așa fel cea mai mare parte au rămas calici”. (Spomenic, XLVII, p. 15).

Din recensământul american. Numărul locuitorilor orașului New-York, conform număratoarei din urmă, este aproape de cinci milioane. Va să zicăarele oraș american are astăzi cu un milion și jumătate mai mulți locuitori decât în 1900.

Din artist — măturator de stradă. Într-o piață din Triest i s'a făcut deodată rău unui măturator cu numele Francesco Pozzi. Când au venit oamenii să-i deie ajutor, Pozzi murise de apoplexie. Nenorocitul de acum fusese pe vremuri unul dintre baritonii cei mai sârbătoriți ai Italiei. A fost multă vreme angajat la teatrul Scala din Milano, unde a cântat în rolul Alfio la prima reprezentare a operei „Cavalleria rusticana”, de Mascagni. După aceea a pornit în turnee artistice în America. De acolo s'a întors ca milionar și în scurtă vreme și-a risipit toată averea ușor câștigată. L-a mai lovit și nenorocirea, că a pierdut glasul. În timpul din urmă, sărăcind cu desăvârșire, își agonisea pâinea ca măturator de stradă în Triest.

Dr. Hata în Moscova. Se scrie din Moscova, că Dr. Hata în drumul său spre Iaponia s'a oprit mai multe zile în Moscova. Doctorimea de acolo i-a făcut o caldă primire. Într'un spital i-au arătat 15 bolnavi tratați cu preparatul „606”, și medicii s'au pronunțat cu multă laudă asupra acestui medicament. Dr. Hata însă a respins dela sine laudele și a zis, că trebuie să mai așteptăm câțiva timp până ce vom putea rosti o judecată definitivă. A mai declarat, că la invențiunea medicamentului lui pomenit meritul este al profesorului Ehrlich; iar el, Dr. Hata, n'a făcut altceva decât a executat îndrumările primite dela profesorul Ehrlich. De aceea, a zis doctorul japonez, este neplăcut atins, când aude cum leacul amintit este numit și preparatul lui Hata.

Teatrul orașului. Se reprezintă: astăzi Miercuri *Obștarul*, piesă cu cântece în 3 acte; mâine Joi *Boccaccio*, operetă; Vineri *Fata pădurarului*, operetă. Începutul la 8 ore sara.

Imprumuturi ieftine.

— Pentru prăsitorii de vite. —

Subscrierul comitet central acoardă (dă) imprumuturi replatebile în 4 rate semestrale și cu 5% interese, acelor economi de vite din comitatul Sibiu, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soiul ales.

Imprumuturile se dau cu preferință membrilor reuniunii, pe lângă obligațiune cu doi cavenți (chizeși) siguri.

La primirea imprumutului cumpăratul are să aducă la cunoștința comitetului numele vânzătorului și soiul vitei de cumpărat.

Datornicii nemembri au să se înscrie în sirul membrilor.

Sibiu, 7 Septembrie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucuța
prezid.

Vic. Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

Amicul Tinerimei. A apărut nr. 10 din „Amicul tinerimei” revista elevilor din școalele medii. O recomandăm elevilor și părinților. Apare în Baourea Str. Română Nr. 12. Anual costă 5 coroane.

Cărți școlare aprobate. La cererea mai multor învățători se comunică, că cărțile pentru școala pop. de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și I. Crișan sunt aprobate de consistorul arhid. sub Nr. 5750/1910, iar de ministrul de culte: Abecedarul, ediția a doua, sub Nr. 56863/1910. cărțile de citire: pentru anul II sub Nr. 99113/1908, anul III sub Nr. 61238/1909 și anul IV sub Nr. 63709/1910. Exemplarele pentru studiere să se ceară dela D. Lăpădat inv. dir. în Săliște.

Neamul Românesc Literar nr. 34 din 22 Aug. 1910 are următorul sumar: Societatea de teatru la Reghinul lui Petru Maior, de N. Iorga. Cuvânt de deschidere de Dr. I. Mihu. Cultura de astăzi de N. Iorga. Câteva considerații, de G. L. Frollo. Oedip la Colona, trad. de M. Iorgulescu. Cronica. Abonamentul pe un an 7 lei.

Posta redacției.

Amicul Sibiu. Domnul E. Brote a spus în coloanele ziarului nostru aceea ce avea de spus, și alte articole nu ne mai trimite. Afiam deci de bine a nu-ți publica reflexiunile trimise.

Nr. 583, 584/1910.

(335) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile mai jos însemnate din protopresbiteratul Geoagiuului prin aceasta se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Bulbuc**, cu salariu dela comuna bisericească 300 cor. din repartitie, restul până la suma normată în lege s'a cerut dela stat; cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

2. **Mermezeu—Văleni**, cu salariu dela comuna bisericească 400 cor., restul până la 1000 cor. și cuincuenale s'au cerut dela stat; ielut de cuartir, lemne și grădină 100 coroane.

Învățătorii aleși vor avea să propună și studiul religiunii, să meargă cu elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis. Prezentarea în comună a candidaților e de dorit.

Geoagiu, (Algyógy) 21 August v. 1910

Oficiul protopresbiterial gr. or. rom. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitele parohiale respective.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 2140/1910.

(337) 1—1

Licitațiune publică.

În 25 Septembrie a. c. st. n. la 10 ore a. m. se va ține în sala de ședințe a comunei exarândarea hotelului comunal, proprietatea comunei, pe calea licitațiunei publice pe 3 ani următorii.

Prețul strigărei 2821 coroane arândă anuală.

Condițiunile de licitare se pot vedea la primăria comunei.

Primăria comunei Săliște.

Nr. 463/1910.

(336) 1—3

Licitațiune.

Zidirea școlii confesionale gr.-or. din Lăschia, protopresbiteratul Cetatea de piatră, după planul și preliminarul aprobat din partea Preaveneratului Consistor Arhidiecezan sub 10/23 Iulie s. c. Nr. 7545 Școl. se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minunde. Licitația se va ține în sala școlii celei vechi din Lăschia la 6/19 Septembrie 1910 la 9 ore ante meridiane.

Prețul de strigare este 6000 coroane. Licitanții vor depune vadiu de 10% după prețul de strigare.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parchial din Lăschia.

Lăpușul unguresc, 21 August (3 Septembrie) 1910.

Oficiul protopresbiterial al Cetății de piatră încredințat din partea comitetului parohial.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 452/1910 of. prot.

(333) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile confesionale greco-orientale române din comunele mai jos însemnate să scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Borcut**, cu salariu de 600 coroane; dela biserică din repartitie pe popor, dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan ajutor de 300 cor., cuartir, grădină și ielut de grădină 10 cor.

2. **Curtuișul-mic**, cu salariu de 600 cor.; dela biserică din repartitie pe popor 200 cor., ajutor dela Preaven. Consistor arhidiecezan 100 cor. și ajutor dela stat 300 cor. cuartir și grădină.

3. **Trestia**, cu salariu de 600 cor.; dela biserică din repartitie pe popor 230 cor. ajutor dela stat 370 cor. cuartir și grădină.

Adaosele cuincuenale la salariul învățătoresc din Borcut se vor socoti numai dela ocuparea aceluși post. Pentru întregirea salariilor conform art. de lege XXVII din 1907 s'au înaintat rugăriile la locurile competente și în caz de rezolvire favorabilă, învățătorii aleși și întăriți vor beneficia de acea întregire.

Învățătorii aleși în aceste posturi sunt datori: a solvi tacelele prescise la fondul cultural arhidiecezan și cel tractual, a providea instrucțiunea în școala de repetiție, a propune studiul religiunii și cântările bisericești în școala de toate zilele și cea de repetiție și a conduce pe elevi în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și acolo a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Concurenții să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în termenul deschis, iar pentru a

se face cunoscuți alegătorilor să se prezenteze într-o Duminică ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Lăpușul unguresc, 16/29 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Cetății de piatră în conțelegere cu comitele parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publicului românesc, cumcă realitățile nemesești aparținătoare fostului domeniu Conte Latur de pe teritoriul comunelor **Ususău** (Hosszuszó) cu circa 1800, **Chelmăc** (Kelmák) cu circa 1900 și **Belotine** (Belotine) cu 3500 jugăre castrali; pământ arător, livezi, pădure și pășune, — sun de vânzare.

Toate trei comunele sunt situate de partea stânga a Murașului în comitatul Timiș cercul Lipova.

Informațiuni detaiate dă dl **Dr. Aurel Cioban** avocat în Lipova. (Lippa. Temes megye).

(320) 3—3

Nr. 846/1910 prot.

[330] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de învățător la școala noastră confesională gr. ort. română din **Cincul mare**, în protopresbiteratul Agnietei, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima anunțare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

Salariu fundamental 1000 cor., vineveniile prescise, cari se vor socoti numai după ocuparea definitivă a acestui post, cuartir în natură și grădină conform legii.

Concurenții vor avea să dovedească, că au calificațiunea prescisa de lege, că sunt cântăreți buni și că au calificațiunea necesară de a instrui și conduce un cor bisericesc în mai multe voci, care va avea să cânte în Dumineci și sărbători și pentru care alesul va primi o remunerațiune deosebită statutorie de comitet.

Aceia dintre concurenți, cari au mai servit ca învățători și în alte comune bisericești, să alăture la petițiunile lor și certificatele despre purtarea lor morală și despre rezultatul obținut cu elevii în comunele respective.

Învățătorul ales e obligat să conducă școlari la biserică în toate Dumineci și sărbătorile și să cânte cu ei când nu cântă corul.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugăriile dimpreună cu documentele trebuincioase subsemnatului în termenul fixat și să se prezenteze în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în tipic și cântări și a se face cunoscuți poporului.

Petițiunile întrate după termen precum și acelea dela cari lipsește vre-un document din cele cerute în regulamentul școlar și în acest concurs nu se vor lua în considerare.

Agnietă, 16/29 August 1910.

În conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 647/1910.

[326] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Sohodol biserică veche**, protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salariu 1000 cor. și anume 310 cor. din fondul bisericesc cu mențiunea pentru susținerea școlii, 140 din repartitie pe popor, 50 cor. din aruncel de 5% după darea directă și 500 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane. 2. Cuartir și $\frac{1}{4}$ jugăr grădină în natură.

Adaosele cuincuenale să vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post. Învățătorul ales este dator să formeze cu elevi școlii cor, și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta, să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a și prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică, spre a să face cunoscuți poporului și a-și arăta destoinicia în cântările bisericești.

Concursurile întrate după termen, precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 14 August 1910.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 532/1910.

[325] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blășfalău-de-sus** în tractul Bistriței se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental deocamdată 600 cor. din repartitie dela popor, iar după exoperarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după lege dar numai după anii serviți la această școală.

2. Cortel, grădină și lemne de foc.

Refectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și până atunci se pot prezenta în parohie spre a face cunoștință cu alegătorii. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistrița, 1/14 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregorin Pletosu
protopresbiter

Nr. 404/1910.

[327] 3—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei preaveneratului Consistor arhidiecezan Nr. 8475 Bis. ex. 1910 pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Gelmar**, parohie de clasa a II-a (a doua) prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: toate venitele parohiei, fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească darea după pământurile bisericești pe cari le folosește.

Concurenții vor avea a-și subterne rugăriile concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a să prezenta în modul prescise de regulamentul parohial în vre-o Duminică ori sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu parohienii.

Orăștie, 31 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Domnișoare

primesc instrucțiune bună în croit și făcutul hainelor, la

Toni Ehrlich

(338) 1—3

Neustift Nr. 9.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.**Doine și cântece.**

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puil cucului.
Bădișor depărtător.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărca.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brău I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învărtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brău II.

CAIETUL III.

Brău III.
Hăteșana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brău IV.

Prețul unui caiet: cor. 4—
fr. 5—

Preludiu și Hora din „Serata etnografică”, pentru piano, ed. II.

Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.

Viorele, vals, pentru piano, ed. II.

Nou! — Aurora, vals pentru piano. — Nou!

Prețul a cor. 2—
fr. 2'50

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiu (Nagyszeben).